Fagstrategisk plan og stillingsplan IKOS 2023-2033
Vedtatt av instituttstyret 31. august 2023.
UTKAST REVISJON, diskuteres på styreseminar og styremøte 5. november 2026

Fagstrategisk plan og stillingsplan 2023-2033 Institutt for kultur, religion, asia- og midtøstenstudier (IKOS)

Innhold

1. Arbeidet frem mot vedtak og revisjon av planen 2
1.1 Arbeidet frem mot vedtak av planen august 2023 2
1.2 Arbeidet med første revisjon av planen 2
2. Resultater etter forrige stillingsplan IKOS 3
2.1 Vurdering av resultater fra forrige og denne stillingsplanen 3
2.2 Resultater etter vedtak av opprinnelig plan august 2023 4
3. Situasjonsbeskrivelse 5
3.1 Personalressurser 5
3.2 Dagens ressurser, tilbud og styrker/svakheter 6
4. Instituttets fagstrategiske plan i et 10-årsperspektiv 8
4.1 Instituttets strategiske omland 8
4.2 Samfunnsutfordringer og samfunnsrelevans 9
4.3 Instituttets forskningsområder og eksternt finansiert virksomhet 10
4.4 Framtidige utfordringer på studiesiden 11
4.5 Mangfold og likestilling 12
5. Strategisk utvikling av faggruppene ved instituttet 12
5.1 Japan-studier (JAP) 12
5.2 Kina-/Korea-studier (KINKOR) 13
5.3 Kulturhistorie og museologi (KULHMUS) 14
5.4 Midtøsten-studier (MØS) 16
5.5 Religionsvitenskap (RELVIT) 17
6. Stillingsutlysninger og revisjoner 18

1. Arbeidet frem mot vedtak og revisjon av planen

1.1 Arbeidet frem mot vedtak av planen august 2023

- Forslag til ramme for IKOS fagstrategisk plan og stillingsplan lagt frem for dekanen og instituttledergruppen på HF *27. april 2022*
- Diskusjonssak i IKOS instituttstyre om prosessplanen for fagstrategisk plan og stillingsplan *5. mai 2022*
- Plan for utvikling av fagstrategisk plan og stillingsplan for IKOS ble lagt frem på møte med
- instituttets faggruppeansvarlige for diskusjon *25. mai 2022*
- Ledergruppen IKOS avholdt lederseminar om analyser og oppdrag til faggruppene *3. til 7. september 2022*
- Orienteringssak i IKOS styremøte *8. september 2022*
- Ledergruppen ved IKOS avholdt kickstart-seminar med faggruppeansvarlige for å diskutere tidsplanen og oppdraget til faggruppene *30. september 2022*
- Oppdraget sendt ut til instituttets faggruppeansvarlige *4. oktober 2022*
- Vedtakssak om prosessplan i IKOS instituttstyre *13. oktober 2022*
- Styreseminar på IKOS med faggruppeansvarlige hvor hver faggruppe legger frem førsteutkast til faggruppens fagstrategi med stillinger *10. november 2022*
- Orienteringssak i IKOS styremøter *1. desember 2022, 26. januar og 2. mars 2023*
- Frist for førsteutkast til tekst fra hver faggruppe *14. februar 2023*
- Ledergruppen møtte hver enkelt faggruppe mellom 14. og 23. februar 2023
- Faggruppenes frist for å levere andreutkast av fagstrategisk plan og stillingsplan for hver faggruppe *2. mars 2023*
- Halvdagsseminar for alle fast vitenskapelig ansatte på IKOS for å diskutere alle faggruppenes planer og få innspill fra eksterne *9. mars 2023*
- Ledergruppen gir tilbakemelding på alle faggruppenes planer beskrevet i andreutkastet *6. april 2023*
- Frist for endelig tekst fra hver faggruppe *8. mai 2023*
- Ledelsen ferdigstiller førsteutkast til IKOS' samlede fagstrategiske plan og stillingsplan *25. mai 2023*
- IKOS' samlede fagstrategiske plan og stillingsplan som diskusjonssak i instituttstyret *1. juni 2023*
- Høring i hele organisasjonen *5. juni til 14. august 2023*
- Planen drøftet med tjenestemannsorganisasjonene *23. august 2023*
- Planen vedtatt av instituttstyret *31. august 2023*
- Planen godkjent av fakultetet *4. oktober 2023*

1.2 Arbeidet med første revisjon av planen

- Prosessplanen for revisjon av IKOS fagstrategiske plan og stillingsplan lagt frem for de faggruppeansvarlige *18. mars 2026*
- Prosessplanen for revisjon av fagstrategisk plan og stillingsplan vedtatt i IKOS instituttstyre *19. mars 2026*
- Grunnlagsmaterialet og analysene for fellesdelen av planen (kapitel 1 tom 4) ble utarbeidet i revidert form av ledelsen. Dette ble sendt ut til instituttets fem faggrupper med oppdrag om

revisjon av faggruppenes tekster under kapittel 5 hvor faggruppene vurderer fagstrategiene i lys av situasjonen i 2026 *1. mai 2026*
- Faggruppenes frist for revidert utkast tekster under kapittel 5 i planen *15. juni 2026*
- Ledelsen la til rette for diskusjoner av planens enkelte deler på tvers av faggruppene *august/september 2026*
- Førsteutkast til revidert fagstrategisk plan og stillingsplan for IKOS 2023-2033 legges frem som diskusjonssak for styret og er tema på styreseminaret med de faggruppeansvarlige *5. november 2026*
- Vedtak i styret av revidert fagstrategisk plan og stillingsplan for IKOS 2023-2033 *3. desember 2026*

2. Resultater etter forrige stillingsplan IKOS

2.1 Vurdering av resultater fra forrige og denne stillingsplanen

I IKOS' stillingsplan for perioden 2017-25, vedtatt i instituttstyret 7. september 2017, er følgende stillinger oppført i prioritert rekkefølge:

1. Førsteamanuensis moderne arabisk språk og kultur
2. Lektor persisk (utvidelse til full stilling fra 50 % i forrige stillingsplan)
3. 0,2 førsteamanuensis/professor II: praksisprofessor for utvikling av arbeidslivsretting innen studietilbudene
4. 0,2 førsteamanuensis/professor II MUSKUL: sektortilknytning/arbeidslivsretting
5. Lektor tyrkisk (utvidelse til full stilling fra 50 % i forrige stillingsplan)
6. Førsteamanuensis religion og politikk
7. Førsteamanuensis kinesisk historie (mulig delt stilling/samarbeid med IAKH)
8. Førsteamanuensis i moderne Japan-studier
9. Førsteamanuensis klassisk arabisk/klassisk islam
10. Universitetslektor hindi
11. Førsteamanuensis miljøhumaniora
12. Førsteamanuensis kulturarv og miljø

Følgende ansettelser og revisjoner er gjort underveis i perioden 2017-2023:

- En 20% stilling i museologi og kulturarv tilknyttet sektoren har vært besatt gjennom hele perioden.
- Stillingen som førsteamanuensis i moderne arabisk språk og kultur ble vedtatt i stillingsplanen som en nødvendig utvidelse av ressursene i forbindelse med utvidelse til 4-årig BA i Midtøsten-studier. Stillingen ble besatt april 2018.
- Utvidelsene av lektorstillingene i persisk og tyrkisk fra 50% til 100% som ledd i instituttets satsing på språkbaserte områdestudier ble gjort i tråd med stillingsplanen og stillingene tiltrådt hhv. september 2018 og januar 2019.
- Førsteamanuensisstilling i miljøhumaniora ble forfinansiert gjennom FP3-satsingen OSEH, besatt i januar 2019, og finansieringen av stillingen overtas av IKOS fra januar 2024.
- Førsteamanuensisstilling i kulturarv og miljø ble forfinansiert gjennom FP3-satsingen HEI, besatt i september 2019, og finansieringen av stillingen overtas av IKOS fra januar 2024.

- Førsteamanuensis i Kina-studier ble besatt 1. januar 2019 gjennom kallelse med bakgrunn i tilslag på ERC-prosjekt i tråd med HFs årsplan 2019-2021.
- Førsteamanuensis i Globale kulturstudier ble besatt 1. januar 2020 gjennom kallelse med bakgrunn i tilslag på ERC-prosjekt i tråd med HFs årsplan 2019-2021.
- Oppgavene knyttet til en 20% stilling som praksisprofessor for utvikling av arbeidslivsretting innen studietilbudene er blitt fylt av tidligere undervisningsleder ved IKOS som gikk over i et fullt engasjement i arbeid med praksisretting av studietilbudene fra januar 2021.
- Stilling som førsteamanuensis i religion og politikk inngikk i stillingsplanen for å knytte dette feltet sammen på tvers av faggruppene ved IKOS og ble besatt våren 2023 som forskuttering av avgang i faget religionsvitenskap.
- Stilling som førsteamanuensis i kinesisk historie inngikk i stillingsplanen knyttet til en mulig utvidelse av BA graden til 4 år. Et mulig samarbeid med historie-faget ved IAKH var en ytterligere argumentasjon for denne stillingen. Stillingen ble utlyst og besatt våren 2023 som forskuttering av avgang i faget Kina-studier.
- Førsteamanuensisstilling i moderne Japan-studier var i stillingsplanen knyttet til utvidelse til 4-årig BA-grad. Stillingen ble utlyst og besatt våren 2023 grunnet ressursunderskudd og stor studentsøkning til faget. Av samme grunn ble det tilsatt i en stilling i japansk kultur og litteratur våren 2023 som en forskuttering av avgang.
- Stillingen i klassisk arabisk/klassisk islam er den ene av to stillinger i stillingsplanen fra 2017 som ikke er besatt. Denne inngår i vurderingene av Midtøsten-studiers fagstrategi som beskrevet under.
- Universitetslektorstilling i hindi ble vurdert opp mot søkningen og gjennomføringen ved faget Sørasia-studier høsten 2020. Det ble besluttet å stanse opptaket til studiet og ved avgang i 2022 ble denne stillingen ikke utlyst.

2.2 Resultater etter vedtak av opprinnelig plan august 2023

IKOS Fagstrategiske plan og stillingsplan for perioden 2023-2033 ble vedtatt i instituttstyret 31. august 2023. Følgende avganger, fratredelser, ansettelser og vedtak om ansettelser har funnet sted ved instituttet i perioden siden august 2023, alle ansettelser i tråd med planen fra 2023:

- Fratredelse fra stilling i museologi desember 2024
- Ansettelse i stilling i museologi februar 2025
- Avgang i stilling i kulturhistorie august 2025
- Avgang i stilling i kulturhistorie desember 2025
- Avgang i stilling i religionsvitenskap, spesialisering buddhisme, juni 2024
- Ansettelse i stilling i religionsvitenskap, spesialisering buddhisme, desember 2025
- Fratredelse i stilling i religionsvitenskap, spesialisering kristendom, desember 2024
- Avgang i stilling i Midtøstens politikk august 2024
- Avgang i stilling i Midtøstens språk og litteratur desember 2025
- Ansettelse i stilling i japansk språk august 2023
- Avgang i stilling i japansk språk januar 2025
- Fratredelse stilling i samfunn og politikk i Kina januar 2026
- Vedtatt ansettelse i stilling i kinesisk politikk med forventet oppstart i 2027
- Vedtatt ansettelse i innstegsstilling (tenure track) i kinesisk samfunn med forventet oppstart januar 2027
- Vedtatt ansettelse i stilling i Midtøstens politikk med forventet oppstart i 2027

3. Situasjonsbeskrivelse

Situasjonsbeskrivelsen er oppdatert frem til arbeidet med revisjon av planen juni 2026. For situasjonsbeskrivelsen ved vedtak av opprinnelig plan, se planen vedtatt i instituttstyret 31. august 2023.

3.1 Personalressurser

Faggruppe	**Ønsket dimensjoner-ing 2017**	**Status**	**Status**	**Forventede avganger**	
	FVA[1] iflg IKOS stillingsplan vedtatt 7.9.17	FVA[1] per juni 2023	FVA[1] per juni 2026	Avganger[2] neste 5 år	Avganger[2] neste 10 år
Kulturhistorie og museologi	*1*+8	*1*+9,2	*1*+7,2	0	1
Religionsvitenskap	*1*+6	*1*+7	*1*+6	0	*1*+1
Midtøsten-studier	*5*+8	*5*+8	*5*+6	1	*1*+1
Japan-studier	*2*+5	*2*+5	*2*+5	0	*1*
Kina-/Korea-studier	*2*+7	*2*+6	*2*+6	1	4
Sørasia-studier	*1*+2	0	0	n/a	n/a
Miljøhumaniora	n/a	1	1	0	0
Tverrgående	*1*+2	*1*+1	*1*+1	0	*1*
Sum	***13*+38**	**12+37,2**	**12+32,2**	**2**	***4*+7**

1 FVA i kursiv er lektorstillinger (inkl. førstelektor, førsteamanuensis og professor med lektorplikt), FVA i normal *er førstestillinger (førsteamanuensis og professor)*
2 Avganger er beregnet ut ifra avgang for aldersgrensen ved fylte 72 år

Kommentarer til tabellen:
Kulturhistorie og museologi: Etter to avganger i 2025 er faggruppen 0,8 stillinger mindre enn ønsket dimensjonering i 2017.
Religionsvitenskap: To FVA i Sørasia-studier ble integrert i Religionsvitenskap i 2022. Faggruppen har dermed samme størrelse som planlagt dimensjonering vedtatt i 2017.
Midtøsten-studier: Etter to avganger i 2024/2025 har faggruppen to stillinger færre enn ønsket dimensjonering vedtatt i stillingsplanen i 2017.
Japan-studier: Faget har fått tilført en ny stilling i 2023 i tråd med ønsket dimensjonering vedtatt i 2017.
Kina-/Korea-studier: Faggruppen har ansatt i en forskuttert stilling i kinesisk historie. Denne midlertidige utvidelsen er ikke regnet inn i oversikten over, men avgangen er regnet inn i oversikten over avganger. Sammenlignet med ønsket dimensjonering i 2017 teller faggruppen én stilling mindre, en stilling som opprinnelig var knyttet til 4-årig BA-grad.
Sørasia-studier: Etter en avgang i 2021 og overflytting av to FVA i 2022 er faggruppen nedlagt.
Miljøhumaniora: Fagområdet fikk tilført en stilling som direktør for OSEH i januar 2019. Faggruppen ble opprettet i 2021, men er pt ikke aktiv som organisatorisk enhet ved instituttet. En stilling er fortsatt registrert med denne tilhørigheten.

Tverrgående: IKOS har pt 2 FVA som ikke tilhører en av instituttets faggrupper. Den ene stillingen i globale kulturstudier ble besatt gjennom kallelse i januar 2020. Den andre stilling er knyttet til arbeid med praksisretting av studietilbudene fra januar 2021.

3.2 Dagens ressurser, tilbud og styrker/svakheter

3.2.1 Studietilbud, undervisningsressurser, studiepoeng og økonomi

IKOS har fem studieprogram på bachelornivå: Kulturhistorie, Religionsvitenskap, Japan-studier med japansk, Kina-studier med kinesisk og Midtøsten-studier mer arabisk, persisk og tyrkisk, det siste med tre studieretninger i hvert av språkene. På masternivå drifter IKOS tre program: Religionsvitenskap; Kulturhistorie, museologi og kulturarv (med 2 studieretninger: Kulturhistorie og kulturteori og Museologi og kuturarv), samt Asia- og Midtøsten-studier (med 3 studieretninger: Chinese culture and society, Japanese studies og Middle East studies). I tillegg tilbyr IKOS et årsstudium i Religionsvitenskap, og vi bidrar til det nyopprettede tverrfaglige BA-programmet Klima, miljø og menneske (driftes av IFIKK). Vi tilbyr flere 40-grupper i våre egne fag og bidrar til to nyopprettede, tverrfaglige 40-grupper: Mennesker og maskiner: Humaniora og kunstig intelligens (driftes av IKOS) og Tverrfaglige islamstudier (driftes av TF). IKOS deltar i Lektorprogrammet og Profesjonsrettet master med integrert praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) med emner i religionsvitenskap. Våren 2027 vil instituttet igjen ha opptak til sertifikatet i Environmental Humanities and Sciences (EHS), et 20-poengs sertifikat på masternivå.

En god situasjonsbeskrivelse av instituttets studieprogram kommer fram i Rapport fra arbeidsgruppe for HFs studieporteføljeprosess 2026. Rapporten danner er kunnskapsgrunnlag for arbeidet med HFs studieportefølje og ble lagt fram på fakultetets porteføljeseminar den 8. april 2026. Rapporten sammenligner og vurderer alle studieprogram og faggrupper på HF etter følgende parametere: produksjon (studiepoengproduksjon), produktivitet (studiepoengproduksjon per undervisningsårsverk), etterspørsel (antall 1. prioritetssøkere), gjennomføring (på normert tid) og nettobidrag (eksternfinansiert finansiering av forskning). Rapporten baserer seg på tall fra perioden 2020-2024/25 og viser blant annet at fire studieprogram ved HF (filosofi, historie, engelsk og medier og kommunikasjon) står for 42 prosent av den samlede studiepoengproduksjonen ved fakultetet, mens en rekke program scorer middels eller lavt (sammenlignet med gjennomsnittet ved HF). De fleste studieprogram og faggrupper på IKOS scorer middels eller lavt på alle parametere, og der vi får høyt score på etterspørsel (BA i Japan-studier og BA og MA i Midtøsten-studier), er det middels eller lavt score på gjennomføring, mens høyt score på gjennomføring (MA i kulturhistorie og museologi) kommer etter middels etterspørsel.

IKOS har ikke noen av HFs store lokomotiver på studiesiden, og vi er blant instituttene med dårligst økonomi på et fakultet som så vidt går i balanse i årene som kommer: «Det økonomiske handlingsrommet er svært begrenset. HFs prognose for 2026-30 er i balanse, med et akkumulert mindreforbruk på 0,36 prosent av samlet inntekt i perioden. *Prognosen forutsetter imidlertid både en betydelig reduksjon i antall årsverk og et vedvarende høyt aktivitetsnivå.* Den økonomiske balansen på fakultetsnivå gjenspeiles ikke på instituttnivå. IFIKK og IMV viser akkumulert mindreforbruk. Det er med andre ord store ulikheter mellom instituttenes økonomiske handlingsrom» (s. 6, understreking lagt til).

Tallene fra arbeidsgruppas rapport er ikke overraskende og sammenfaller med instituttets egne analyser. Det stemmer for eksempel fremdeles, som det gjorde da fagstrategisk plan ble utarbeidet og vedtatt i 2023, at master i kulturhistorie og museologi gjør det godt, mens BA i Religionsvitenskap og BA i Midtøstenstudier med persisk og tyrkisk sliter med rekrutteringen.
Det er viktig å understreke at funnene i rapporten fra HFs arbeidsgruppe er kvantitative, og at rapporten ikke sier noe om «arbeid med studiekvalitet, samarbeidsmuligheter, arbeidslivsrelevans,

kompetansebehov eller nasjonalt utdanningsansvar» (s. 3). IKOS har de siste årene arbeidet med røkting og slanking av emnetilbud samtidig som vi har rettet søkelyset mot sammenheng, variasjon og progresjon i undervisnings- og vurderingsformer, arrangert karrierseminar og understreket arbeidslivsrelevante elementer i emnene våre. Vi har også søkt samarbeid på tvers av institutt- og fakultetsgrenser (jf. tverrfaglige BA-program og 40-grupper), laget et digitalt emne innenfor CircleU og startet opp emner i etter- og videreutdanning. Vi arbeider også kontinuerlig med læringsmiljø, blant annet satser vi ekstra på læringsassistenter i året som kommer.

Slik sett har IKOS vært lydhørt overfor de politiske signalene i *Humaniorameldingen* (2016-17) og *Utsynsmeldingen* (2022-23) og svart ut flere av sine egne ambisjoner slik de ble formulert i fagstrategisk plan i 2023. Mens *Humaniorameldingen* sendte tydelige bestillinger til de humanistiske utdanningene i Norge når det gjaldt læringsmål, helhet og sammenheng i studiene og understreket at institusjonene må «ta hovedansvaret for å undersøke og synliggjøre arbeidslivsrelevansen av studietilbudene,» inviterte *Utsynsmeldingen* til mer arbeidsrettede, tverrfaglige studieprogram og ba institusjonene planlegge for tilbud i livslang læring.

3.2.2 Instituttets sterkeste forskningsområder

IKOS ble opprettet som institutt i 2005. Mens studieprogrammene er basert i de enkelte faggruppene ved instituttet, har forskningen siden instituttets opprinnelse gått mot stadig flere tverrfaglige prosjekter og mer samarbeid både på tvers av IKOS-fagene og utover IKOS' grenser. Mange av disse tverrgående forskningsområdene er blant instituttets sterkeste. Ulike evalueringer og tilslag på eksternfinansiert forskning viser at IKOS-forskere er internasjonalt ledende på flere felt. Det publiseres mye i alle faggruppene, og instituttet har hatt suksess med å hente inn eksternfinansiert forskning som utvider og styrker fagmiljøene; per november 2026 er IKOS vertskap for 6 NFR-prosjekter, 1 ERC-prosjekt, i tillegg til å være partner på 2 ERC-prosjekter og 5 NFR-prosjekter. Vi er dessuten vertskap et ett av HF-finansierte forskningsinitiativer (OCEH) og deltager i et annet (HumAIn). Instituttet har per november 2026 ikke lenger MSCA-postdoktorer. I perioden 2025-35 er IKOS vertskap for den nasjonale forskerskolen i museologi (NorMus), som er et NFR-finansiert initiativ med partnere over hele Skandinavia og god tilknytning til museumssektoren.

IKOS-fag som språkbaserte områdestudier og kulturhistorie og museologi har bygget opp solide forskningsporteføljer med flere eksternt finansierte prosjekter, som ble reflektert blant annet i at HUMEVAL identifiserte tre internasjonalt ledende forskningsmiljøer innen disse fagene i 2017. De siste årene har IKOS blitt beriket med nye forskningsmiljøer som utfordrer den tradisjonelle faggruppe-inndelingen. Miljøhumaniora (ikke minst tilknyttet Oslo Centre for Environmental Humanities) har blitt et sterkt miljø ved IKOS som trekker inn forskere på tvers av flere faggrupper, og dessuten forskere som ikke åpenbart hørte inn under den tidligere faggruppen. Forskningsfeltet religion og politikk er et nytt, voksende og viktig felt som strekker seg på tvers av alle faggruppene ved instituttet og med tydelig potensiale for utvikling av prosjektsøknader. Et annet dynamisk miljø, som heller ikke naturlig faller ned i noen av de etablerte faggruppene, er forskningen knyttet til Science Fictionality.

I en strategisk diskusjon om videre vekst og prioriteringer er det viktig å anerkjenne at faggruppe-strukturen utfordres av flere grunnleggende tverrfaglige prosjekter som har vist seg å være svært stimulerende på forskningsaktiviteten ved instituttet. Måten nye prosjekter innen integrativ humaniora utvikles og driftes på tvers av både faggruppe-, institutt- og fakultetsstruktur utfordrer også grensene for hva som kjennetegner et IKOS-prosjekt og hva som ikke hører hjemme på instituttet. Det er heller ikke lenger et tydelig samsvar mellom undervisningsenhetene og forskningsgruppene, noe som utfordrer koblingen mellom studieprogrammene og forskningsaktiviteter som er svært dynamiske og i rask utvikling.

3.2.3 Samarbeid med andre aktører internt/eksternt
På forskningssiden foregår det utstrakt samarbeid innen fagfelt i den internasjonale forskningsfronten både internt på IKOS, med andre miljøer ved HF og UiO samt med forskere og miljøer i andre deler av verden. På undervisningssiden gjelder dette først og fremst sertifikatet i miljøhumaniora (EHS), som er et tverrfaglig tilbud med undervisningsressurser fra mange deler av UiO. Et samarbeid mellom IKOS og IFIKK knyttet til masterprogrammer i Europeisk kultur (EKUL) ble avsluttet i 2024. IKOS samarbeider imidlertid om undervisning innen Religion og politikk, Menneske og maskin og Tverrfaglige islamstudier.

3.2.4 Kjønnsbalanse og mangfold
Samlet sett er kjønnsbalansen i alle stillingskategorier ved IKOS relativt jevn med noen ubalanser i visse faggrupper (en viss overvekt av kvinner i Religionsvitenskap og en viss overvekt av menn i Midtøstenstudier). Blant de språkbaserte områdestudiene er et klart flertall av de fast vitenskapelig ansatte rekruttert internasjonalt, mens det innen Kulturhistorie/museologi og Religionsvitenskap er et flertall av nasjonalt rekrutterte.

4. Instituttets fagstrategiske plan i et 10-årsperspektiv

4.1 Instituttets strategiske omland

IKOS er ingen øde øy. De samfunnene vi studerer endrer seg, og vi inngår samtidig i en institusjonell kontekst der instituttet må følge langsiktige strategier, både nasjonale og UiO-interne[1]. Videre er IKOS' økonomi, og derved også handlingsrom og muligheter for å besette planlagte stillinger, avhengig av politiske føringer fra Storting og regjering, tildelinger over statsbudsjettet og finansieringsmodeller for UH-sektoren og UiO-interne modeller for tildelinger. Instituttet må følge utviklingen i sektoren for å beholde komparative fortrinn og ta ansvar for kunnskapsberedskap for på den måten å legge det strategiske og økonomiske grunnlaget for fagenes og instituttets langsiktige utvikling innen forskning, utdanning og formidling. I tillegg er betydningen av og interessen for IKOS-fagene påvirket av den omskiftende geopolitiske situasjonen i verden. De største geopolitiske endringer i vår tid som har betydning for innretningen av fagene ved IKOS er: Krigen i Ukraina, krigene i Midtøsten, den økende spenningen mellom Kina og USA med åpenbare ringvirkninger også for Europa, konflikten mellom Kina og Taiwan, spenningene i Sør-Asia, trusselen mot demokratiet som institusjon, forskyvning mot autoritære styresett, endret dynamikk i Øst-Asia og i Midtøsten, betydningen av religion i internasjonale konflikter, og klimaendringer verden over. Både det dagsaktuelle, der IKOS har ansvar og forpliktelse til å bidra til forskningsbasert kunnskap og en opplyst offentlig samtale, og beredskap er viktige rettesnorer for instituttets strategier.

IKOS strategi 2025 viser til hvordan instituttet, i tråd med Stortingets føringer gjennom stortingsmeldingen *Humaniora i Norge*, må styrke engasjementet i å svare på samfunnsutfordringene og styrke utdanningene, især rettet mot arbeidslivet. Videre legger IKOS' strategi føringer for en endring i kulturen hos det vitenskapelige personalet: «I stortingsmeldingen *Kultur for kvalitet i høyere utdanning* legges det vekt på å utvikle en kultur blant det vitenskapelige personalet der utdanningsdelen av virksomheten har høyere prioritet og prestisje enn i dag. Det er et mål for IKOS i

[1] De viktigste av disse er: «Stortinget: Humaniora i Norge», Regjeringens «Perspektivmeldingen 2024», NFR «Humeval2017» (principal, panel4, panel5), NFR «Oppfølging av Humeval», UiOs «Humaniorastrategi», UiOs «Klima- og miljøstrategi», «UiO2030», «HF2030», HFs strategiske satsinger 2024-2028, HFs handlingsplan for likestilling og mangfold 2024-2030, «IKOS strategi 2025» og «Utsynsmeldingen».

perioden å søke å imøtekomme disse forventningene.» Stortingsmeldingen *Humaniora i Norge* presiserer videre hva som legges i å svare på samfunnsutfordringene og hvilket behov det er for humanistisk kunnskap i samfunnet og skolen: «I en verden med klimaendringer, migrasjonsbølger og raske teknologiskifter er det nødvendig å forstå betydningen av identitet, verdier, religion, kultur, etikk og språk. Representative demokratier trenger en opplyst offentlighet, som igjen forutsetter lese- og skriveferdigheter så vel som kunnskap om historie og internasjonale forhold. Arbeidslivet preges av globalisering, omstilling, økende kompleksitet og teknologiutvikling. Samfunnsutviklingen gjør skolens evne til å lære elevene å håndtere kompleks og tvetydig informasjon enda viktigere. Forståelse av kunstopplevelser åpner for erfaringer og innsikt som ikke er direkte tilgjengelig på andre måter. Humaniora er sentralt på alle disse områdene. Derfor trenger vi høy kvalitet i humanistisk forskning og på undervisningen av humanistiske fag både i skolen og i høyere utdanning.»

IKOS er langt fremme innen tverrfaglig humanistisk forskning. Fagenes strategier og IKOS' samlede fagstrategiske plan og stillingsplan bygger på disse strategiske føringer som peker på samfunnsutfordringer knyttet «klima, miljø og bærekraft» og «integrasjon, migrasjon og konflikter» som er særlig relevante for IKOS. I tillegg tar planen inn over seg en verden i endring hvor historisk, kulturell, språklig, religiøs og politiske kompetanse vil bli stadig mer etterspurt. For å bidra på disse områdene, må fagene samarbeide på tvers av fakulteter og disipliner for å flytte kunnskapsgrensene. Over tid vokser det da også frem egne felt som sammen bringer frem ny kunnskap. Det er særlig innen feltene medisinsk humaniora, miljøhumaniora, digital humaniora, kulturarvsstudier og på feltet religion og politikk at IKOS har potensial for å bidra til å flytte forskningsfronten. Det fremkommer også tydelig i førende strategier at IKOS har et særlig komparativt fortrinn innen de språkbaserte områdestudiene og for å bidra til å forstå store geopolitiske, kulturelle og ideologiske endringsprosesser i et historisk langtidsperspektiv. Og sist, men ikke minst, er instituttene ved HF utfordret på å sikre et bedre kjønns- og mangfoldsperspektiv i alle deler av instituttenes virksomhet.

4.2 Samfunnsutfordringer og samfunnsrelevans

Strategier på alle nivåer peker på vår tids store samfunnsutfordringer som humaniora-fagene må være med på å bygge kunnskap om og løse. Som HFs strategi HF2030 peker på, bidrar humaniora «med kritisk refleksjon i et globalisert og flerkulturelt samfunn. De humanistiske fagene har et underutnyttet potensial i å bidra til å identifisere, forstå og løse vår tids store utfordringer». UiOs strategi UiO2030 peker videre på at løsninger på samfunnsutfordringene krever at vi er i stand til å samarbeide på tvers av fakulteter og disipliner, og «flytte kunnskapsgrensenene innen disiplinene og utforme disiplinoverskridende løsninger på komplekse samfunnsutfordringer.» Fremst i rekken av samfunnsutfordringer som krever disiplinoverskridende innsats i alle disse strategier, står «klima, miljø og bærekraft». Av andre samfunnsutfordringer som nevnes i relevante strategier som klart peker mot fagområdene ved IKOS, er feltet som kan omfattes under betegnelsen «integrasjon, migrasjon og konflikter».

Klima, miljø og bærekraft er forsknings- og utdanningsfelt som er godt etablert innen naturvitenskapene og til dels i samfunnsvitenskapene. Men, som UiOs *Humaniorastrategi* peker på, trenger vi også humanistisk forskning på hvordan mennesker forholder seg til vitenskap og hvordan folk reagerer på og tilpasser seg klimaendringene. Især trekker strategien frem på hvilken måte historisk forståelse gir oss grunnlag for å bedre forstå hvordan samfunn tidligere har reagert på dramatiske endringer. Humaniora kan også bidra til å forstå hvordan kunnskap brukes og misbrukes. Strategien peker spesielt på OSEH/OCEHs rolle på dette feltet. UiOs sentrale strategier peker videre mot at miljøhumaniora både disiplinært og i samarbeid med samfunnsvitenskapene og naturvitenskapene må styrkes. HFs strategiske satsinger for perioden 2024-28 har invitert fakultetets

institutter til å satse enda bredere og sterkere på klima, miljø og bærekraft innen forskning og utdanning. Flere av IKOS' fagmiljøer har betydelig kompetanse innen dette feltet allerede og ønsker å styrke forskning og utdanning innen klima og miljø i den kommende 10-årsperioden. Det ligger potensiale for sterkere samarbeid på tvers av UiOs fakulteter på dette feltet, også innenfor IKOS' fagområder. Potensialet innen utdanning må styrkes i kommende periode og mulighetene for at IKOS-forskere påtar seg ansvar for å lede prosjekter og søke om eksterne forskningsmidler fra ERC, NFR eller andre kilder for å løfte forskningen på dette feltet må utforskes bedre. UiO:Energi og miljø har vært og vil fortsette å være en strategisk partner for å realisere slikt tverrfaglig og tverrfakultært samarbeid.

Integrasjon, migrasjon og konflikter, innbefattet «kulturmøter», «kulturelle endringsprosesser» og «demokrati under press», er et annet bredt felt hvor humaniorafagene i samarbeid med samfunnsvitenskapene har en særlig oppgave i å forstå og løse samfunnsutfordringer. UiOs *Humaniorastrategi* peker på at humaniorafagene i hele sin bredde har et uutnyttet potensial til å bidra på disse feltene i vid forstand og den lister opp sentrale felt som: «Forurensning og klimaendringer, massemigrasjon som resultat av krig og nød, økende økonomisk ulikhet, kulturkonflikter, rasisme og fremmedfrykt, pandemier, automatisering og press mot demokratiet har globale årsakssammenhenger med lokale virkninger.» Også Stortingets humanioramelding *Humaniora i Norge* peker på humanioras viktige rolle i løsningen av mange av disse utfordringene knyttet til etniske og kulturelle forskjeller, religion, ulike etiske og estetiske preferanser, verdier og identitet: «Humanistiske fagmiljøer forsker og underviser i dagsaktuelle temaer, og vår problemforståelse og problemløsing vil samlet sett bli bedre dersom humanister i større grad bidrar til kunnskapsutvikling og utdanning for å møte de store samfunnsutfordringene.» Kulturmøter og kunnskapshistorie er blant kjerneområdene i kulturhistoriefagets strategiske plan og stillingsprofiler for de kommende år. Religionsvitenskap, og især feltet religion og politikk, har et særlig potensial for å bidra på feltet integrasjon, migrasjon og konflikter, hvor koblingen til UiOs strategiske satsing på demokrati-forskning (UiO:Demokrati) står sentralt. IKOS' språkbaserte områdestudier har også kjernekompetanse på spørsmål om integrasjon, migrasjon og konflikter i Asia og Midtøsten som kan utnyttes tydeligere i den kommende langtidsperioden og må danne rammen for fagenes strategiske planer og stillingsprofiler fremover.

4.3 Instituttets forskningsområder og eksternt finansiert virksomhet

UiOs *Humaniorastrategi* legger vekt på behovet for å videreutvikle det som refereres til som integrativ humaniora, altså felter der humaniora har grenseflater mot fagfelt innen ikke-humanistiske disipliner. Som eksempler nevnes medisinsk humaniora, miljøhumaniora og digital humaniora. Medisinsk humaniora er, og vil fortsette å være, et viktig forskningsfelt innenfor kulturhistorie med tydelig potensial for tverrfakultært samarbeid. Her har IKOS i 2025 vært involvert i to SFF-søknader. Digital humaniora er også ett av feltene HF ønsker å styrke gjennom strategiske satsinger i perioden 2024-2028. Norsk folkeminnesamling (NFS) ved IKOS er knyttet til dette feltet gjennom en stor nasjonal fellessatsing på digitalisering av norske tradisjonsarkiv (SAMLA) med finansiering fra NFR (Infrastruktur-programmet). Det står nå også klart at kunstig intelligens har utviklet seg til et nivå som har betydning ikke bare for gjennomføring av hjemmeeksamen og semesteroppgaver, men for kunnskapstilegning, -analyse, og -produksjon. IKOS jobber kontinuerlig med dette i inneværende 10-årsperiode. *Humaniorastrategien* legger videre vekt på behovet for satsing på kulturarv og det ansvaret UiO har som forvaltere av denne og poengterer at «Kulturarv bidrar til samhold, identitet og estetisk dannelse og opplevelse, men er også gjenstand for politisering. Det er nødvendig å ha et bevisst forhold til hvilken arv vi skal ta vare på for kommende generasjoner, og hvordan vi viser dens relevans. Humaniora ved UiO skaper kunnskap og debatt rundt kultur og historie». Kulturarvsfeltet

har lenge vært sentralt innenfor kulturhistorie og museologi, også med interesse fra andre fagområder ved IKOS. Oslo Centre for Environmental Humanities (OCEH) er et annet eksempel på satsning innen integrativ humaniora, finansiert av HFs strategiske midler.

Den samme UiOs *Humaniorastrategi* understreker den betydning språk har for forståelse, og den brede tverrfaglige forskningskompetansen innen språk- og kulturområder «gir UiO en særskilt god mulighet til forskning på store kulturelle og ideologiske endringsprosesser i et langtidsperspektiv. Det er viktig å utnytte denne muligheten gjennom å koble fag til større kunnskapsområder. På UiO ligger det store muligheter for at studier av språk i større grad enn i dag kan kombineres med for eksempel økonomi, statsvitenskap, antropologi og fag innen naturvitenskapene.» Av fagfelt ved IKOS nevnes spesielt Senter for islam- og midtøstenstudier (språk- og litteraturvitenskap, religionshistorie, historie, antropologi og statsvitenskap) og Øst-Asia (språk, kultur, historie og sosialantropologi). De språkbaserte områdestudiene vil i kommende periode satse sterkere på integrering av språk og kulturkomponenter i fagene og ønsker dessuten å samarbeide tettere og bedre på tvers av faggruppene for å styrke dette kunnskapsområdet.

IKOS har per i dag sterke forskningsmiljøer med prosjektstøtte fra NFR innen kulturhistorie, museologi, religionsvitenskap, Midtøsten-studier og Asia-studier, samt ett ERC-støttet prosjekt innen Øst-Asia-studier. Instituttets virksomhet er preget av disse sterke miljøene og basisdriften er avhengig av inntektene fra disse prosjektene. IKOS' strategi 2025 peker på instituttets ambisjoner om å ytterligere styrke den eksterne finansieringen gjennom egne ressurser som legger til rette for kontinuerlig virksomhet og nyskapning. Deler av disse målene er nådd, men det er avgjørende for IKOS å bygge organisasjonen videre og legge til rette for å opprettholde denne virksomheten gjennom å strategisk styrke fagområdene i tråd med føringer innad ved UiO og nasjonale strategier fra Storting og Norges Forskningsråd. På tross av pågående endringer i finansieringsmodeller på fakultetet, universitetet og sektoren for øvrig, hvor forskningsindikatorene fjernes, er det allikevel grunn til å opprettholde fokus ved IKOS på å støtte opp om gode og lovende søknader om ekstern finansiering. Ettersom IKOS' faglige profil har god samfunnsrelevans og svarer godt på sektorens strategiske prioriteringer slik disse formuleres i strategidokumekter, ønsker IKOS å følge opp den tematiske finansieringen som lyses ut av NFR og andre.

4.4 Framtidige utfordringer på studiesiden

Det er flere faktorer som vil påvirke studiene ved IKOS framover. Barnekullene blir mindre, og det blir strammere økonomiske rammer. Regjeringen utarbeider et kompetansebudsjett der samfunnets fremtidige behov for arbeidskraft skal bidra til å styre dimensjonering av studietilbud, og gjennom styringsdialog og utviklingsavtaler med universiteter og høyskoler vil regjeringen stimulere til samordning nasjonalt for mindre og utsatte fag. En klar forventning fra ministeren for høyere utdanning om at institusjonene må prioritere internt og samarbeide mer på tvers, kan få utslag for noen av IKOS' fag.

Nærmere oss ligger HFs påbegynte arbeid med fakultetets samlede studieportefølje. Nåværende dekanat bidrar til å kartlegge situasjonen, blant annet gjennom *Rapport fra arbeidsgruppe for HFs studieporteføljeprosess 2026*, og strategien til et nytt dekanat fra 2027, vil få stor betydning på retningen det videre arbeidet skal ta. Vi kan se for oss økt samarbeid på tvers av faggrupper og institutter samt effektivisering av administrasjon på ulike nivå i organisasjonen, men før vi vet mer om retningen fakultetet velger, er det lite hensiktsmessig å gjøre flere endringer i studieporteføljen på instituttet enn det vi allerede har gjort de siste tre årene.

Vi står også overfor endringer i studentmassen og måten studentene lærer på. Unge studenter er opptatt av arbeidslivsrelevans, mens arbeidslivet etterspør livslang læring og tilbud i etter- og videreutdanning. Ulike KI-verktøy er blitt allemannseie og vil påvirke pedagogikk og

vurderingsformer i tiden som kommer. IKOS må intensiverer arbeidet med KI i undervisning og vurdering, samtidig som vi bidrar til å demme opp for skjerm- og lesekrisa som vi også er vitne til. Skal vi ha noen skjermfrie soner i studietilbudet vårt mens andre emner tar sikte på å ha vettug KI-bruk som hovedmål?

En ustabil og farligere geopolitisk situasjon krever kunnskapsberedskap, og her stiller IKOS' fag sterkt. I perioden som kommer vil vi fortsette arbeidet innen miljøhumaniora, og vi bør vi utvikle flere etter- og videreutdanningstilbud slik at kunnskapen vi besitter om språk, kultur og religion i ulike regioner kommer flere i samfunnet til gode.

4.5 Mangfold og likestilling

Stortingets humanioramelding utfordrer humaniora i Norge både på et kjønnsperspektiv og et mangfoldsperspektiv: «Kjønnsbalanse i forskning er viktig for forskningens kvalitet og relevans, forskningssystemets troverdighet og evne til fornyelse. Ved å ha et kjønns- og mangfoldsperspektiv i forskning kan man skape nye muligheter for å berike og forbedre den i form av metoder, oppgave og bedre målrettede resultater. Hvis relevante kjønns- eller mangfoldstemaer er utelukket eller dårlig behandlet, kan forskningen bli unyansert. Et kjønns- og mangfoldsperspektiv kan derfor være en viktig faktor for å fremme god forskning.» HF understreker videre at representativitet, akademisk frihet og meningsmangfold er viktige verdier for fakultetet i strategien HF2030. IKOS vil holde et tydelig fokus på representativitet, mangfold og kjønnsbalanse både i rekruttering til studier, sammensetning av gruppen rekrutteringsstillinger og i ansettelsespolitikken til faste stillinger, både vitenskapelige og administrative, i den kommende perioden.

5. Strategisk utvikling av faggruppene ved instituttet

IKOS' daværende seks faggrupper ble i april/mai 2022 forelagt en plan om å lage en integrert fagstrategisk plan og stillingsplan for alle instituttets faggrupper og for IKOS samlet. Som det fremgår av tidslinjen i kapittel 1 over, ble oppdraget med veiledende spørsmål og grunnlagsmateriale utarbeidet av ledergruppen og sendt ut til faggruppene. Det overordnede spørsmålet faggruppene skulle reflektere over var: «I hvilken retning vil faggruppen utvikle seg, hva er faggruppens strategiske satsinger i et 10-årsperspektiv, og hvordan skal faggruppen komme dit?» Delspørsmålene omfattet forhold til strategiske føringer, forskningsfronten i faget, etterspørsel etter fagets kompetanse i samfunnet og blant fremtidige studenter, tverrfaglig samarbeid, potensial for utvikling av eksternfinansierte prosjekter samt en tentativ og realistisk liste over fremtidige stillinger i tråd med punktene over. Grunnlagsmaterialet dannet grunnlag for diskusjoner om disse temaene i hver faggruppe. Hver enkelt faggruppes strategiske planer og stillingsplaner ble utviklet i tett dialog med ledergruppen gjennom hele prosessen frem til de endelige tekster. På samme måte er grunnlagsmaterialet i revidert plan lagt frem for faggruppene og de reviderte planene for hver av de fem faggruppene (faggruppen miljøhumaniora er integrert i de andre faggruppene per 2026) er utarbeidet i dialog med ledelsen ved IKOS.

5.1 Japan-studier (JAP)

Fagets fem førstestillinger med forskningsdel dekker følgende fagfelt: historie (inkl. klassisk japansk); religionsvitenskap og miljøhumaniora; antropologi og sosiologi; litteratur og populærkultur; politikk og internasjonale relasjoner. Stillingene svarer godt på etterspørselen etter kompetanse fra både studenter og samfunnet, og speiler IKOS som helhet slik at det er mange muligheter for samarbeid

med andre deler av instituttet. Dette har kommet til uttrykk i tidligere og pågående samarbeidsprosjekter særlig innenfor religion, miljøhumaniora og litteratur.

Studieprogrammet faggruppen tilbyr er et typisk språkbasert områdestudium: språkbaserte studier av japansk kultur og samfunn i nå- og fortid hvor språkkomponenten utgjør en vesentlig del av studietilbudet. I de kommende årene er det en forventet avgang i faggruppen: en språklektor. Språkopplæring utgjør selve fundamentet i faggruppens BA-program, og det er derfor nødvendig at stillingsvolumet for språklektorer opprettholdes. Det er ingen forventede avganger blant andre FVAer i faggruppen før 2033.

Interessen for Japan har endret seg drastisk i de siste tiårene; blant annet har et nokså snevert fokus på «Japanese management» blitt erstattet av en bredere interesse for japansk populærkultur som en viktig inngang til studiet. Hvordan dette vil utvikle seg i tiden som kommer, er vanskelig å spå. Heller enn å følge trender vil faggruppen fortsette å være et språkbasert områdeprogram, bygget på en stab med bred kompetanse om japansk kultur og samfunn.

Faggruppen har i mange år samarbeidet med kollegaer i andre faggrupper, særlig KINKOR. De ansatte i Japan-studier underviser sammen med KINKOR-kolleger i flere emner, bl.a. Exfac i Øst-Asiastudier og EAST-emner på masternivå. Mange av JAP-studentene setter pris på et komparativt, transnasjonalt østasiatisk perspektiv i undervisningen, men de forventer også et spesialisert tilbud innenfor Japan-studier.

Faggruppen representerer et ledende miljø for Japan-studier i Norden, med mange publikasjoner og eksternt finansierte forskningsprosjekter. Innenfor Norge deler IKOS faget Japan-studier med UiB, som også tilbyr japansk på BA- og MA-nivå. UiBs MA-program fokuserer på språkkunnskap og oversettelse, mens JAP-programmet ved IKOS har et bredere tilbud. Faggruppen samarbeider med japanskmiljøet på UiB, og ser for seg at MA-studenter som interesserer seg spesielt for lingvistikk og oversettelse kan betjenes først og fremst der. Dette gjør det mulig å spisse MA-programmet i Japan-studier ved IKOS som et språkbasert program med fokus på kultur og samfunn.

5.2 Kina-/Korea-studier (KINKOR)

Stadig flere norske samfunnsaktører tilbyr kunnskap om Kina og KINKOR ligger i front både når det gjelder språkpedagogikk og internasjonal forskning på samfunn, politikk, historie, miljø og tenkning. Faggruppens forskning publiseres i noen av de fremste internasjonale tidsskrifter og forlag og tiltrekker seg omfattende ekstern finansiering. Den kombinerer språkkunnskap med flere tiårs erfaring fra Kina, Taiwan og Korea. Metodisk har faggruppen spesialister på filologisk arbeid med tekster og historiske kilder, og på intervjuer og feltarbeid. Den historiske tilnærmingen gir dybde til bildet av samtiden, særlig i forståelsen av kinesisk identitet. De ansatte har omfattende internasjonale nettverk, ikke minst i Kina, Taiwan og Korea. Gjennom KINKOR har UiO mer kompetanse på Taiwan enn svært mange andre europeiske universiteter.

Det viktigste for å opprettholde og styrke disse fordelene i perioden frem til 2033 er at faggruppen fortsetter å drive relevant forskning og undervisning om kinesisk språk, kinesiske identiteter i en global verden, kinesisk samfunn og politikk, klima- og miljøproblematikk i Kina og samspillet mellom tradisjon og modernitet i kinesiske og andre østasiatiske samfunn. Faggruppen har forskningssamarbeid med andre fag ved UiO, bl.a. antropologi, samfunnsgeografi, og helse og samfunn ved medisinsk fakultet, og faggruppen er del av et stadig større norsk nettverk av Kina-forskere som arbeider ved, blant andre, institutter som FNI, NUPI, IFS og Universitetet i Bergen.

De siste årene har faggruppen økt samhandlingen med japansk faggruppe og tilbyr nå en rekke emner som undervises sammen, for eksempel en 40-gruppe i Øst-Asia-studier. I tillegg har faggruppen økt samarbeid med religionshistorie på IKOS og samarbeid med kinesisk kunsthistorie på IFIKK. Emnene faggruppen underviser i Kinas samfunn og politikk tiltrekker seg mange gode studenter fra fag på SV-fakultetet, og emnene i Kinas historie tas av historiestudenter. Miljø/klima-

og kjønnsproblematikk bør fortsette å inngå i studier og forskning. Dagens store utfordringer for feltarbeid, tilgang til kilder innen offentlig forvaltning samt historiske arkiver i Kina må håndteres. Samtidens tendens til å se bort fra klassisk språk og tradisjon, både i Asia og resten av verden, må søkes motvirket. Kunnskap om og bruk av digitale verktøy i forskning og undervisning i Kina-studier bør styrkes.

Størrelsen på inntaket av studenter bør vurderes jevnlig i forhold til fagets ressurser med tanke på å øke kvaliteten på studiene, i tråd med forholdene ved andre europeiske universiteter. De siste årene har faggruppen vurdert og revidert undervisningsplanen, og emnetilbud og omfang på undervisning er blitt redusert til et minimum. På BA-nivå finnes det nå bare ett emne innen Kina-studier som er valgfritt. Her kan studentene velge mellom to Kina-relaterte emner (eller et emne innen Japan- eller Korea-studier) på IKOS. På MA-nivå tilbyr faggruppen nå presis det antall Kina-relaterte emner som studentene trenger for å fullføre graden. Det vil derfor ikke være faglig forsvarlig å redusere studietilbudet ytterligere verken på BA- eller MA-nivå. Faggruppen tilbyr nå grunnleggende obligatoriske språktimer på MA-nivå, men det bør vurderes å utvide disse og å øke fokus på lesekunnskap og konversasjonsevne. Både mulighetene og fallgruvene som kunstig intelligens, automatisk oversettelse og andre digitale verktøy byr på for undervisning og eksamen, må tas på alvor. Her er mer fleksible eksamensmuligheter enn i dag avgjørende.

Fire av faggruppens fast vitenskapelig ansatte går av for aldersgrensen i denne perioden. En av disse er allerede erstattet gjennom en forskuttert stilling, og en annen vil bli erstattet gjennom en innstegsstilling fra januar 2027. I tillegg hadde faggruppen en uventet avgang som blir erstattet med ansettelse ila 2027. For å opprettholde omfang og nivå på Kina-forskning og -undervisning i denne perioden, er nyrekruttering i de øvrige to stillingene avgjørende. Sammen med bidrag fra andre ansatte dekker våre to språkundervisningsstillinger allerede det grunnleggende behovet for undervisning i kinesisk språk. Etter avgangen til de fire forskerne som når aldersgrensen i perioden, vil faggruppen ha én vitenskapelig ansatt i kinesisk historie, to vitenskapelig ansatte i de nå utlyste stillingene i henholdsvis kinesisk samfunn og kinesisk politikk, samt én vitenskapelig ansatt med kompetanse i Korea og Østasia. De to resterende stillinger som må utlyses ved avgang, bør derfor dekke:

- Klassisk kinesisk språk og førmoderne kinesisk religion og filosofi
- Kultur, samfunn og/eller politikk i samtidens Kina og/eller Taiwan

Kompetanse innen Taiwan bør ivaretas.

Faggruppen har identifisert et ønske blant studentene om økt Korea-fokus. Dette ønsket kan om mulig imøtekommes med gjesteforelesere og søknader om ekstern-finansierte prosjekter.

5.3 Kulturhistorie og museologi (KULHMUS)

Kulturhistorie og museologi ved IKOS har i dag to tydelige fokusområder: På den ene siden, den norske og europeiske kultur- og kunnskapshistorien fra tidligmoderne tid til i dag. På den andre, en teoretisk og praktisk utforskning av fortidens betydning for vår egen samtid, fra utstillinger og minnesmerker til forståelser av natur og kultur og ulike kunnskapspraksiser. Det historiske perspektivet skiller kulturhistorie fra mer samtidsorienterte kulturstudier (som sosialantropologi og kulturvitenskap), mens den sterke kulturteoretiske orienteringen gir fagmiljøet en særskilt profil innenfor det historiefaglige feltet. I tillegg arbeider kulturhistorie ikke bare med tekster, men også visuelle, materielle og muntlige kilder.

Fagmiljøet underviser gjennom bachelorprogrammet i kulturhistorie på kjerneområder som materiell kultur, fortelling, ritualer, forestillinger, museologi, kulturarv og europeisk kulturhistorie. På

masternivå tilbyr fagmiljøet ett program med to studieretninger: Museologi og Kulturarvstudier (MUSKUL), en praksisorientert utdanning med sterk sektorforankring og jevnt sterk rekruttering, og den nyetablerte studieretningen Kulturhistorie og Kulturteori (KULHT), som en bred og forskningsrettet faglig fordypning i kulturhistorie. Sammen svarer disse to retningene ut markerte kompetansebehov både i samfunnet og blant studenter. De siste årene har fagmiljøet også arbeidet målrettet med å utvikle etter- og videreutdanningsemner (EVU) for kulturarvssektoren, inkludert masteremner om bærekraft og digital kulturarv. Fagmiljøet driver den nasjonale forskerskolen for museer og kulturarv (NORMUS) og har en ledende rolle både nasjonalt og internasjonalt. FVA fra faggruppen leder for tiden også forskningssatsingen Oslo Senter for Miljøhumaniora (OCEH).

Per dags dato teller faggruppen åtte faste stillinger (syv FVA med forskningsdel og en professor med lektorarbeidsplikt) pluss en professor 2-stilling som primært arbeider med å sikre sektortilknytning og arbeidslivsrelevans. Siden 2023 har det vært to avganger, og fagmiljøet har gjennom disse mistet bærende kompetanse på tidlig-moderne kulturhistorie, museologi og kulturarv, samt et stort kontaktnett i kulturarvsektoren. Stillingsplanen fra 2017 oppga ønsket dimensjonering av faggruppen i 2027 til ni faste stillinger: åtte stillinger med forskningsdel og en med lektorarbeidsplikt. Det er forventet en avgang for aldersgrensen de neste ti år.

I perioden 2026-2033 har faggruppen tre klare prioriteringer. **En** er å konsolidere og videreutvikle IKOS' posisjon som et internasjonalt anerkjent senter for kulturhistoriske og kulturanalytiske studier av kunnskapskulturer og historiske grensedragninger mellom ulike vitens- og- og kunnskapsformer. Både fagmiljøet og IKOS har her klare samfunnsroller i forhold til aktuelle debatter om kulturell identitet, avkolonisering, demokrati, kunstig intelligens, klimakrise, beredskap, kulturkrig og vitenskapens rolle i samfunnet. **To** er å styrke og videreutvikle det omfattende samarbeidet med museums- og kulturarvssektoren gjennom forskningsprosjekter, nyskapende undervisningstilbud og relevante forskningsresultater. Utvikling av nye EVU-emner i samarbeid med sektoren har så langt fungert godt, og faggruppen har opparbeidet seg en del kunnskap og erfaring på dette som kan komme andre miljøer på IKOS til nytte. **Tre** er å bygge opp forsknings- og undervisningsaktivitet knyttet til tradisjonsarkiver, inkludert Norsk Folkeminnesamling (NFS) gjennom nye tverrfaglige forskningsprosjekter, styrket integrering av arkiver og arkivmateriale i undervisningssammeng og aktivering av kulturhistorisk materiale gjennom nyskapende samarbeid med eksterne aktører. Dette arbeidet er tenkt særlig i kombinasjon med et løft på feltet digitale metoder og digital kulturarv, som også blir et sentralt utviklingsfelt for fagmiljøet fremover. Fagmiljøet har her et særlig historisk ansvar som forvalter for nasjonale samlinger, arkiver og fagtradisjoner knyttet til tradisjonell, folkelig og uoffisiell kunnskap i norsk historie. I tråd med disse tre strategiske prioriteringene er det behov for å utlyse følgende tre stillinger:

- En innstegsstilling i kulturhistorie med vekt på tidligmoderne kunnskapskulturer
- En stilling i museologi med kulturhistorisk kompetanse
- En stilling i kulturhistorie med vekt på tradisjonsarkiver og digitale metoder

I tillegg til disse interne prioriteringene ønsker fagmiljøet også å følge opp og bygge videre på eksisterende samarbeid både innad på IKOS, med andre faggrupper, og internt på UiO, med fagmiljøer på andre institutter og fakulteter på universitetet. Dette gjelder særlig på felt som **kunstig intelligens** (f.eks. KI-emnet KUHL1956 og 40-gruppen i HKI, og på HF-nivå forskningssatsingen HumAIn), **miljøhumaniora** (f.eks. gjennom OCEH, hvor både FVA og MVA fra faggruppen deltar i tverrfaglige forskningsinitiativer, og honours-sertifikatet i Environmental Humanities and Society), **kulturarvssektoren** (f.eks. det mangeårige og pågående samarbeidet med IAKH gjennom satsinger som Heritage Experience Initiative) og andre initiativer innenfor **integrativ humaniora** (som f.eks. medisinsk humaniora, med det tverrfakultære samarbeidsprosjektet Bodies in Translation).

Fagmiljøet er også interessert i å undersøke muligheter for mer aktive undervisningssamarbeid innad på IKOS, både knyttet til spesifikke emner (som KULH2005 Ritualstudier og feltarbeid) og mer overordnede tematikker (som for eksempel "globale kulturstudier").

5.4 Midtøsten-studier (MØS)

Faggruppen omfatter forskere og lærere med språkbasert ekspertise på historie, politikk, språk, samfunn, kultur, massemedier og litteratur i en region som spenner over landene der arabisk, tyrkisk eller persisk er offisielle språk og, i noen tilfeller, disse landenes naboer. Faggruppen er unik i norsk sammenheng: den tilbyr de eneste BA- og MA-gradene i Midtøsten-studier i Norge; UiO er det eneste universitet som tilbyr tyrkisk og persisk, og ett av kun to som tilbyr arabisk. Faggruppen forvalter dermed en kunnskapsberedskap av nasjonal betydning om en region preget av krig og uro. I tillegg til programstudenter er det vedvarende stor interesse for regionen også blant UiO-studenter utenfor programmet, og faggruppen ønsker derfor å kunne tilby flere emner rettet mot disse, samt mot etter- og videreutdanningsstudenter.

MØS driver banebrytende forskning på mange aspekter ved regionen, inkludert prosjekter innen politikk, miljø og digital humaniora. Ansatte i faggruppen leverer dessuten relevant samtidsanalyse til norsk og internasjonal offentlig sektor, media og myndigheter. Gode søkertall til de arabiske språkkursene, klimaendringenes uforholdsmessig store innvirkning på regionen, en voksende befolkning med Midtøsten-bakgrunn i Norge, samt endrede diplomatiske og økonomiske relasjoner mellom Norge og regionen, tilsier at samfunnets etterspørsel etter faggruppens kompetanse vil holde seg høy.

I stillingsplanen fra 2017 er faggruppen dimensjonert til åtte førstestillinger med forskningsdel og fem lektorstillinger (de fleste av disse som språklektorer i arabisk, persisk og tyrkisk). Siden 2023 har faggruppen hatt avganger i to førstestillinger med forskningsdel og i perioden frem mot 2033 forventes avganger i én førstestilling med forskningsdel og én lektorstilling (ikke språklektor). Disse avganger etterlater mangler på følgende områder i undervisnings- og forskningskompetansen: Midtøstens historie og politikk, Midtøstens samfunn og kulturer, islamske studier, filologi, litteratur og lingvistikk. To av avgangene er knyttet til undervisning i arabisk språk i tillegg til områdeemner, noe som vil bety en nedgang i faggruppens arabiske undervisningskapasitet. I tillegg har flere av de som går eller har gått av for aldersgrensen i perioden arbeidskunnskaper i tyrkisk og/eller persisk. Det er derfor avgjørende at noen av de fremtidige utlysningene har arbeidskunnskap og helst språkundervisningskapasitet på avansert nivå i minst to av de tre språkene. Det er også avgjørende at språklektorvolumet i alle tre språkene opprettholdes. Arabisk bør prioriteres, både for å tette det forventede gapet i arabisk undervisningskapasitet og for å gjenspeile de høye søkertallene til det arabiske språkprogrammet.

En førsteamanuensis-stilling i Midtøstens politikk er utlyst og det kan forventes oppstart i stillingen ila 2027-28. Med ambisjoner om å tilby språkbasert ekspertise om Midtøsten på de andre områdene nevnt ovenfor, foreslås følgende stillinger for tiårsperioden, knyttet til temaer snarere enn disipliner:

- Midtøstens kultur og samfunn
- Midtøstens intellektuelle historie, inkl. islamske studier
- Midtøstens språk og litteratur

Disse stillingsområdene gir størst mulig faglig bredde og svarer ut etterspørsel fra studenter, myndigheter og samfunn. Stillingene i politikk og i kultur og samfunn dekker presserende samtidsspørsmål – klima, energiomstilling, fred og konflikt og migrasjon, mens intellektuell historie,

språk og litteratur sikrer ekspertise i de kulturhistoriske dimensjonene av Midtøsten (språk, religion, kulturarv og kulturell dynamikk), uten hvilke en dyp forståelse av samtiden er umulig.

5.5 Religionsvitenskap (RELVIT)

Faggruppen religionsvitenskap ved IKOS forsker på og underviser om den religiøse dimensjonen ved samfunnet ut fra et humanistisk perspektiv. Samfunnsutviklingen aktualiserer et økende behov for kunnskap om religiøse forestillinger og mønstre. Politisk liv preges i større grad enn før av konspirasjonsteorier og religiøs støtte til autoritære ledere, samtidig som eskatologiske og religiøse forestillinger er sentrale i miljø- og klimadebatt. Unge mennesker søker tilsynelatende i økende grad religiøs inspirasjon og store menneskemengder deltar i ritualer ved nasjonale kriser og minnemarkeringer. Omfattende formidlingsvirksomhet og etterspørselen etter religionsvitenskapelig fagkunnskap fra media er tydelige indikasjoner på fagets betydning.

Faggruppen har tre faglige hovedtyngder som sammen understreker det samfunnsrelevante ved religionsvitenskapen som fag: De store religiøse tradisjonene (kristendom, islam, jødedom, hinduisme og buddhisme), særlig i undervisningen; teoriorientert forskning på religion som samfunnsfenomen; og fordypning i religiøse dimensjoner ved utvalgte temaer (miljø, kjønn, pluralisme, politikk og flere). Det er videre viktig at fagets komparative fortrinn, det globale perspektivet på religion og den teoretiske forankringen forsetter å stå sentralt.

Antall studenter er varierende, men årsenheten, PPU-tilbudet og i noen grad lektorprogrammet opplever relativt stabil rekruttering. Masterprogrammet ser en mer ujevn rekruttering. En utfordring er at religionsvitenskap på IKOS har betydelig konkurranse om studentene på UiO, i Oslo, og på landsbasis (i alt 20 tilbud utenom IKOS). Faggruppen mener likevel det er rom for å rekruttere flere studenter ettersom religion er et skolefag og det er en betydelig etterspørsel etter religionsvitenskapelig kompetanse i samfunnet. Faggruppen er opptatt av å opprettholde et fleksibelt og bredt studietilbud samtidig som antall valgfrie emner holdes på et nivå som sikrer ressurser til faglig utvikling, oppfølgning av studentene, og rekruttering. Ytterligere tydeliggjøring av fagets profil og synliggjøring av studietilbudet vil kunne tiltrekke seg flere søkere til studiene. Dessuten er det rom for å tiltrekke seg flere studenter fra SV-fagene og rom for andre fleksible tilbud som mikro-emner og gjennom EVU-ordningen. Faggruppen ønsker også å vurdere tilbud for profesjoner og sektorer der kunnskap om religion og livssyn inngår i arbeid med mangfold, kommunikasjon, og ikke-diskriminering, slik som skolesektoren, helse- og omsorgstjenestene, integreringsfeltet, politiet og lignende.

Ansatte i faggruppen er i gang med å søke om eksternfinansierte forskningsprosjekter.
I stillingsplanen fra 2017 er faget dimensjonert med seks førstestillinger med forskningsdel og en lektorstilling. I tillegg ble faggruppen tilført to stillinger fra Sør-Asia-studier i 2022. Siden den gang har tre ansatte i førstestillinger fratrådt og ytterligere en har fått innvilget permisjon fra år 2027. Faggruppen vil da bestå av fire førstestillinger og en med lektorplikt. Denne situasjonen er utfordrende når det gjelder faglig bredde og å opprettholde studietilbudet.

Det er viktig å opprettholde bredden i undervisningskompetansen og det globale perspektivet på religion. I første omgang er emner om kristendom satt på vent pga. avganger. I tillegg er kjernekompetanse på det viktige feltet religion og politikk utsatt pga. permisjon. Prioritert liste ser da slik ut:

- En stilling innen kristendom (samtid og nyere historie) med fordypning i en aktuell tematikk som favner flere på faggruppen og ved instituttet (som for eksempel miljø, kunstig intelligens og/eller populærkultur)
- En stilling i religion og politikk, med særlig vekt på teoretisk forskning og teoridanning og ansvar for å bygge ut feltet

6. Stillingsutlysninger og revisjoner

Vedtak i instituttstyre og deretter i fakultetets tilsettingsutvalg (TUV) om utlysning av konkrete stillinger i tråd med denne fagstrategiske plan og stillingsplan vil være basert på strategiske vurderinger fra planen og handlingsrommet i instituttets økonomiske langtidsprognoser. De strategiske vurderinger og derpå følgende forslag om stillingsprofil og krav til søkere vi utarbeides av instituttledelsen i samråd med det/de aktuelle fagmiljø(er) og fremlegges for styret og TUV for vedtak.

Behov for revisjon og justering av IKOS fagstrategisk plan og stillingsplan vurderes av ledelsen årlig. Eventuelle revisjoner skal legges frem for og vedtas av instituttstyret. Hvert tredje år skal grunnlagsmaterialet for analysene i planen gjennomgås av ledelsen og eventuelle revisjoner av fagstrategisk plan og stillingsplan legges frem for og vedtas av styret.